[2018] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 363

ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9078-9079)

31 ਜੁਲਾਈ, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ (CJI), ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988:

ਧਾਰਾ 166 - ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ - ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ - ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇ (ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ) - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ 4,53,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 1,72,700/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ - ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ - ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਕਿਹਾ: ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿੱਤਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ : 1.1 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ (C.P.C.) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 41 ਨਿਯਮ 33 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 11] [371-D-F]

XXXXXX

1.2 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ 10,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ

ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ 3000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [372-A-C]

1.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਵਾਧੂ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ 2011 ਦੇ M.F.A. ਨੰਬਰ 5874 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 14] [372-D-F]

ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2018) 3 SCC 800;** ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਨੇਦ ਕੁਮਾਰ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (**2018) 3 SCC 208: [2018] 1 SCR 195 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

2. ਜ਼ਖਮੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਲਈ 10% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [373-A-C]

XXXXXX

365 ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
(2018) 3 SCC 800	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2018] 1 SCR 195	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9078-9079.

M.F.A. ਨੰਬਰ 5874/2011 (MV) C/W M.F.A. ਨੰਬਰ 5876/2011 (MV) ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 12.02.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ (ਮੈਸਰਜ਼ ਨੂਲੀ ਅਤੇ ਨੂਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਲਈ) ਐਡਵੋਕੇਟ ਆਨੰਦ, ਸੰਜੇ ਐਮ. ਨੂਲੀ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਨੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਕੇ.ਬੀ.।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਰਮਾਨੰਦ ਗੌੜ, ਏਕਾਂਸ਼ ਬੰਸਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾਂ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ. 1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 12 ਫਰਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ 2011 (MV) ਦੇ M.F.A. ਨੰਬਰ 5874 ਅਤੇ 2011 (MV) ਦੇ M.F.A. ਨੰਬਰ 5876 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ

ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੁਆਰਾ 3 ਜਨਵਰੀ, 2011 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2009 ਦੇ MVC ਨੰਬਰ 7055 ਅਤੇ 2009 ਦੇ 7056 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ।

2. 2009 ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ MVC ਨੰਬਰ 7055 ਸਤੀਸ਼ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ 17 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ KA-05-EJ-4029 ਇੱਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਸਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਦਸੇ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਨੰਦ ਨੇ 2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9079 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ MH-43-U-3365 ਵਾਲੀ ਇਕ ਲਾਰੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

XXXXXX

ਉਕਤ ਲਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆਈ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਬੰਗਲੌਰ ਤੋਂ ਤੁਮਕੁਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਸਤੀਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਇਨਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ MCL ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਨਾਲ ਕੋਲੀਜ਼ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ACL ਦੇ ਟੁੱਟੇ, ਹੈਮਰਥਰੋਸਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਗੋਡੇ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ।

3. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ MACT ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦਾਅਵੇ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਾਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹਾਦਸਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।

4. ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮਕੈਨਿਕ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 30 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਨਿਰਭਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਧੀ ਅਤੇ ਮਾਂ (ਦਾਅਵੇਦਾਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 3,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਆਮਦਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ $\frac{1}{3}$ ਰਕਮ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ 17 ਦੇ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ 4,08,000/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਲੱਖ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ 5,000/- ਰੁਪਏ, ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ

10,000/- ਰੁਪਏ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ 10,000/- ਰੁਪਏ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 10,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਅੜਿੱਕੇ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਲਈ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 4,53,000/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰਕਮ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

XXXXXX

367 ਰਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.]

5. 2009 ਦੇ MVC ਨੰਬਰ 7056 ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ (ਦਾਅਵੇਦਾਰ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਐਮਸੀਐਲ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਨਾਲ ਕੋਲੀਜ਼ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਏਸੀਐਲ ਟੀਅਰ, ਸੱਜੇ ਗੋਡੇ ਨੂੰ ਹੈਮਰਥਰੋਸਿਸ ਨਾਲ ਫਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇ-ਤਾਰ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ 4 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਨਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਵਾਈ, ਇਲਾਜ, ਭੋਜਨ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। PW-2 ਅਤੇ PW-3 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕੋਲੀ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਗੋਡੇ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ

10% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 3,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਲਈ 30,000/- ਰੁਪਏ, ਮੈਡੀਕਲ ਖ਼ਰਚੇ 26,500/- ਰੁਪਏ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 15,000/- ਰੁਪਏ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 61,200/- ਰੁਪਏ, ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ 10,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚੇ 15,000/- ਰੁਪਏ ਹਨ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 1,72,700/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੱਖ 72 ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਸੀ, ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

" ਆਦੇਸ਼

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਮ.ਵੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ M.V.C ਨੰਬਰ 7055/2009 ਅਤੇ 7056/2009 ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

M.V.C ਨੰਬਰ 7055/2009 ਅਤੇ 7056/2009 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4,53,000/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਅਤੇ 1,72,700/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੱਖ 72 ਹਜ਼ਾਰ ਸੱਤ ਸੌ

ਰੁਪਏ) ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ M.V.C. ਨੰਬਰ 7056/2009 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

M.V.C. ਨੰਬਰ 7055/2009 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1,15,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 60,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਡੀ. ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਐਫ.ਡੀ. 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਹੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਖਾਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

M.V.C. ਨੰਬਰ 7055/2009 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਮਾਂ/ਪਹਿਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਾਬਾਲਗ ਦੂਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਐਫ.ਡੀ. ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਫ.ਡੀ. 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਉਕਤ ਐਫ.ਡੀ. ਰਕਮ 'ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

M.V.C. ਨੰਬਰ 7056/2009 ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 85,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਐਫ.ਡੀ. ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਫ.ਡੀ. 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ M.V.C. ਨੰਬਰ 7056/2009 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਾਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਸਹੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਫੀਸ 500/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ।

6. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2011 (MV) ਦੇ

M.F.A. ਨੰਬਰ 5874 ਅਤੇ 2011 (MV) ਦੇ M.F.A. ਨੰਬਰ 5876 ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬੀਮਾਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਕੋਲ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 149 (2) (a) (i) (a) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਪਰਮਿਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪਰਮਿਟ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ।

XXXXXX

369 ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.]

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਠੋਸ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ 2013 ਦੇ M.F.A. Crob. ਨੰਬਰ 187 ਅਤੇ 188. ਵਾਲੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਫਤਰੀ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਕ੍ਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਬਜਾਜ ਆਟੋ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ

ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਤੀਸ਼ ਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

9. M.F.A.. ਨੰਬਰ 5874/2011 ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 16,00,068/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

(i)ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਘਾਟੇ ਵੱਲ: 13,60,068/- ਰੁਪਏ

(ii) R1 ਨੂੰ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਘਾਟੇ ਵੱਲ: 1,00,000/- ਰੁਪਏ।

(iii) ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਲ R2: 1,00,000/- ਰੁਪਏ।

(iv) ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਖੀ: 40,000/- ਰੁਪਏ

.....

ਕੁੱਲ

16,00,068/- ਰੁਪਏ।

.....

XXXXXX

10. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, M.F.A.. ਨੰਬਰ 5874/2011 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ M.V.C. ਨੰਬਰ 7055/2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4,53,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 11,47,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ)। ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਤੱਕ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲੱਗੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9079 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਨੰਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"11. M.F.A.. ਨੰਬਰ 5876/2011 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੇਣਦਾਰੀ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

12. M.F.A.. ਨੰਬਰ 5876/2011 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਬੀਮਾਕਰਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8. ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ (2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9078), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਪਿਛਲੀ ਸਵਾਰ ਆਨੰਦ ਨੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

371 ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.]

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਕੋਲ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਪਰਮਿਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਾਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

10. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸੰਜੇ ਐਮ. ਨੁਲੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਮਾਨੰਦ ਗੌੜ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

11. ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 4,53,000/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ (2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9078 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ) ਨੇ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ (C.P.C.) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 41 ਨਿਯਮ 33 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ

ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਅਰਥਾਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ।

12. ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) (2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9078 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਹੋਰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ।

XXXXXX

13. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਜਾਜ ਆਟੋ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਤੀਸ਼ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਮਦਨ 10,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ

ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 3000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ (ਸਤੀਸ਼) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਵਾਧੂ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ 2011 ਦੇ M.F.A. ਨੰਬਰ 5874 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ **ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ** [1] ਅਤੇ ਪੱ**ਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਨੇਦ ਕੁਮਾਰ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ ਹੋਰ** [2] ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ

15. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਆਨੰਦ (2011 ਦਾ M.F.A.. ਨੰਬਰ 5876) ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 11 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਨੰਦ) ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

.....

[1] (2018) 3 SCC 800

[2] (2018) 3 SCC 208

XXXXXX

373 ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.]

ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ 10% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ (ਆਨੰਦ) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2) ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi